

SOCIETATEA BISTRITĂNEANĂ A POMPIERILOR VOLUNTARI (1877—1942)

ADRIAN ONOFREIU

„GOTT ZUR EHRE, DEM NÄCHSTEN ZUR WEHR“ — „Lui Dumnezeu onoarea, aproapei apărarea“¹, este deviza sub care și-au desfășurat activitatea pompierii voluntari bistrițeni, de la înființarea societății, în anul 1877.

Necesitatea apariției acestui corp s-a impus în urma numeroaselor incendii, care au devastat orașul, începând din evul mediu și continuând în perioada modernă. Cu deosebire, în secolul XIX, Bistrița a fost de multe ori cuprinsă de incendii, care, având în vedere materialul din care erau construite casele și acoperișul acestora, aveau consecințe devastatoare. Astfel, incendiul din 1836 a distrus 80 de case; la 4 octombrie 1840 au ars alte 116; la 5 septembrie 1842, au fost distruse, în urma unui incendiu, 100 de case. Însă cel mai devastator a fost incendiul din 18 aprilie 1857; izbucnit la o singură locuință, datorită vântului puternic, incendiul în decurs de o oră, s-a extins, cuprinzând un mare număr de case, vechile bastioane, biserica evanghelică și turnul acesteia; au ars în total 214 case².

Locuitorii orașului au căutat să preîntâmpine aceste catastrofe; una din măsurile luate a fost înființarea corpului pompierilor voluntari. După modelul din Sibiu, Brașov, Sighișoara, se înființează, datorită mai ales ostenețelor căpitanului

orașului (polițaiul) Samuel Storch, a profesorului Leo Hoffrichter, cu sprijinul efectiv al preotului orașului, Gottlieb Budaker și a avocatului dr. Teodor Filkeni, după doi ani de pregătire, SOCIETATEA BISTRITĂNEANĂ A POMPIERILOR VOLUNTARI (s.n.)³.

În ședința constitutivă din 25 februarie 1877, ținută în sala Primăriei, s-au adoptat statutele și s-au ales ca și conducători: căpitan I — primarul Johann Sieglar; căpitan II — prof. Leo Hoffrichter; secretar — prof. Gottfried Poschner; casier — prof. Oskar Kisch.

„Statutele pompierimii voluntare bistrițene“ — primite în adunarea constitutivă din 25 februarie 1877 — reglementează organizarea, atribuțiile, modul de acțiune, recompensele pentru corpul pompierilor voluntari. Deoarece au stat la baza desfășurării activității acestuia până la desființare, vor fi prezentate pe larg, principalele prevederi⁴.

Astfel, scopul pompierimii voluntare din Bistrița „la incendii pe hotarul orașului Bistrița, era de a presta ajutorul necesar de stingere și salvare. Numai în mod excepțional se va întreprinde și în comunele învecinate, la focuri de întindere mai mare sau pericole deosebite: *serviciul e voluntar și gratuit* (s.n.)⁵.

¹ Carl Csallner, *Festschrift aus Anlass der Fünfzigjahreifeier Bistritzer freiwilligen Feuerwehr (1877—1927)*, Bistritz, 1927, p. 3.

² Emil Csallner, *Denkwürdigkeiten aus dem Nösnergau*, Bistritz, 1941, p. 128.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*; vezi și ANB, „Primăria orașului Bistrița“, dos. 111/1923.

⁵ *Idem*, dos. 13/1931, „Statutele pompierimii voluntare bistrițene“, p. 1—2.

Pompierimea era, compusă din membrii executivi, ajutători și onorari. Se împărțea în patru secții: trupa cățărătorilor, trupa la tulumbe, trupa apei, trupa de scut⁶.

Paragrafele următoare reglementau: uniforma, dotarea cu mijloace de intervenție, primirea în corpul pompierilor voluntari, durata obligatorie a serviciului (cel puțin un an), obligațiile membrilor⁷.

Paragraful referitor la excluderea din corp are ca motivație: „când un membru a lipsit de la un incendiu sau părăsește locul acestuia fără permisiunea șefului, și în decurs de 3 zile după aceea nu se scuză îndeajuns; cauza care l-a împiedicat trebuie confirmată, la cererea superiorului, prin jurământ; când un membru nu-și achită obligațiile bănești față de corp; în caz de neglijare bruscă a serviciului, răzvrătire deschisă; în caz de înclinare exprimată spre băutură sau alte încălcări ale statutelor și ordinii de serviciu“⁸.

Sunt prezentate, în continuare, modul de alegere a organelor de conducere, administrarea fondurilor, organele de conducere. Fondurile erau compuse din: subvenții primite din partea orașului; cotizațiile membrilor ajutători; amenzile aplicate; daruri primite ca urmare a intervențiilor la stingerea incendiilor. Destinația lor era pentru: acoperirea cheltuielilor curente, ajutorarea pompierilor care au avut de suferit în timpul cât s-au aflat în serviciu.

„Fiindcă consiliul orașului Bistrița, toate aparatele sale de intervenție la incendii le-a pus la dispoziția corpului nou creat“, acesta se obligă „să suprimă după putință toate incendiile iscate pe teritoriul orașului Bistrița, precum și stingerea incendiilor în comunele învecinate“⁹.

Ultimele paragrafe se referă la cauzele și modul de dizolvare, situația bunurilor de patrimoniu și sancțiunile în caz de nerespectare a scopului declarat prin statut.

Statutele au fost aprobate prin Ordinul Ministerului de Interne Maghiar nr. 50 373

din 29 decembrie 1878 și reconfirmate prin Ordinul Ministerului de Interne, Directoratul General din Cluj, nr. 10 922 din 4 iulie 1921¹⁰.

O dată cu aprobarea statutelor, activitatea pompierilor voluntari a început prin transpunerea în practică a acestora. Pentru a semnaliza un eventual incendiu, paznicul din turnul bisericii evanghelice era obligat să facă, la fiecare sfert de oră o tură pe galerie; dacă izbucnea un incendiu, paznicul din turnul bisericii trebuia să lovească în clopotul cel mare. Câte o lovitură însemna foc în centrul orașului, două lovituri, în partea de sus, trei lovituri, în partea de jos a orașului. La auzul bătăilor, toboșarii dădeau semnale în oraș, pentru a alarma pompierii¹¹.

Corpul pompierilor voluntari a grupat în rândurile sale cetățenii germani ai orașului. Organizația lor era puternică, aproape militară, cu ramificații în toate comunele locuite de sași, cu comandantul la Bistrița — Carol Csallner — cu pieptul plin de decorații, cu uniforme care purtau insigne: (patru litere F), ceea ce însemna: Frisch, Fröhlich, Fromm, Frei, deci: Vioi, Vesel, Curios, Liber. Făceau exerciții și manevre, care erau adesea manifestări de solidaritate națională¹².

Pentru a fi gata de intervenție, se făceau deseori exerciții și aplicații la diferite obiective din oraș. Pompierii voluntari erau bine organizați. Duminica dimineața, pompierii erau chemați deseori la exerciții prin semnale de trompetă. Toamna era exercițiul final, în fața publicului. La o oarecare clădire înaltă din oraș, bărbații își arătau arta lor. Urcau pe scări înalte, stropeau acoperișul, camerele de locuit, „salvau“ cu ajutorul plasei persoanele primejduite, răsunau comenzi până când, în sfârșit, „focul era stins“. Urma o defilare în fața onorațiilor orașului, iar seara, o masă festivă cu musafiri invitați¹³.

Deoarece activitatea pompierilor, conform statutelor, avea caracter de volun-

¹⁰ *Ibidem*, dos. 111/1923.

¹¹ A.N.B., fond: „Gustav Zikeli“, dos. 5/1951, „Mein Lebenslauf“, p. 13.

¹² A.N.B., Victor Moldovan, *Memorii*, vol. I, p. 32 (manuscris păstrat la A.N.B.).

¹³ Gustav Zikeli, *op. cit.* p. 20.

⁶ *Ibidem*, & 3—4.

⁷ *Ibidem*, & 5—16.

⁸ *Ibidem*, & 17.

⁹ *Ibidem*, & 28—30.

tariat, fondurile necesare proveneau din contribuțiile benevole și subvenții de la Primăria orașului. În anul 1922, s-a făcut propunerea în ședința Consiliului orașenesc, de a se înființa o taxă de incendiu. Aceasta era motivată de acoperirea tuturor cheltuielilor corpului pompierilor voluntari.

Hotărârea prevedea că : „în scopul acoperirii cheltuielilor corpului pompierilor voluntari, cât și peste tot a operațiilor contra incendiilor, se hotărăște introducerea unei taxe de incendiu ca dare orașenească, adoptată printr-un statut. Taxele în cele cinci clase se fixează în baza avizului și a unui deviz de cheltuieli a corpului pompierilor voluntari, și în baza unei conscripții a tuturor obiectelor obligate la plata taxei de incendiu ; cele cinci clase de taxe sunt : clasa I — 150 lei ; clasa II — 120 lei ; clasa III — 80 lei ; clasa IV — 40 lei ; clasa V — 20 lei“¹⁴.

În „Statutele“ referitoare la această taxă, se clasificau obiectele după care se plătea taxa de incendiu, după gradul de inflamabilitate și după mărimea lor, astfel :

a) *clasa I* : fabrici, mori mecanice, magazine de lemne, petrol, benzină, magazine de praf de pușcă, și toate celelalte întreprinderi în care se produc sau se adăpostesc în cantități mai mari, materiale inflamabile.

b) *clasa II* : toate întreprinderile industriale care nu sunt fabrici și care lucrează cu putere motrice, cât și mori simple.

c) *clasa III* : casele cu 2 etaje și magazine izolate.

d) *clasa IV* : casele cu un etaj.

e) *clasa V* : casele fără etaj și edificii economice izolate.

Impozitarea obiectelor la taxă în cele cinci clase se făcea anual, de regulă, la sfârșitul toamnei. De la aceste taxe erau exceptați : membrii activi ai corpului pompierilor voluntari, foștii membri, care au servit peste 25 de ani, invalizii, foștii membri ai corpului.

Numărul efectiv al pompierilor voluntari activi ordinari și corpului pompieri-

¹⁴ A.N.B., fond : „Primăria orașului Bistrița“. dos. 8/1924.

lor voluntari din Bistrița se fixa în fiecare an, înainte de anul nou, după trebuință și, după ascultarea de către Magistratul orașenesc a comandantului corpului pompierilor voluntari. Primirea de pompieri activi noi în cadrul numărului efectiv fixat prin Magistratul orașenesc și excluderea de pompieri voluntari din corp ținea de cercul de competență al Comitetului pompierilor voluntari din Bistrița¹⁵.

Pentru a facilita activitatea în cadrul corpului pompierilor voluntari, în 1925 s-a adresat Consiliului orașenesc o cerere, prin care comandantul corpului „ruga de a fi scutiți pompierii activi ai orașului și pe acei oameni care au servit 25 de ani în corp, și prin aceasta au servit orașului, pentru acum și pentru viitor, de la plata taxelor orașenești și de zilele de căraușie“ ; cererea a fost aprobată în același an¹⁶.

În ajutorul pompierilor care au suferit accidente sau infirmități în timpul cât s-au aflat în serviciu, în 1924, printr-o hotărâre a Consiliului orașenesc s-a aprobat înființarea unei fundații „Carol Csalner“ — „pentru pompierii sinistrați în serviciu“. În motivația de înființare a fundației se arată : „Având în vedere că instituțiunea aceasta subvenționată de oraș are o valoare și importanță mare pentru întreaga populație a orașului și care, necondiționat trebuie recunoscută, fiindcă comuna, în urma lipsei mijloacelor necesare, n-ar fi în stare a înființa sau a sustine un corp profesional de pompieri, și fiindcă, corpul acesta niciodată nu va corespunde datorințelor sale, astfel ca corpul pompierilor voluntari, care cu instalațiunile sale exemplare în prezent ocupă primul loc între corpurile pompierilor voluntari din orașele Ardealului“ ; pe baza acestor merite, s-a aprobat înființarea fundației, iar Consiliul orașenesc a aprobat donarea sumei de 10 000 lei¹⁷.

Pentru merite deosebite în activitatea din cadrul pompierilor voluntari, prin Ho-

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Idem, dos. 13/1926 ; vezi și „Protocoloalele ședințelor Consiliului orașenesc Bistrița“, registrul nr. 69/1924, p. 33.

tărârea Consiliului orășenesc nr. 9/1926, se arăta : „În adunarea generală a corpului pompierilor voluntari, ținută în ziua de 6 iunie a.c. s-a predat de primar, în numele orașului Bistrița, gornistului Göhrurg Christian și căpeteniei de ceată Schuller Gustav — pentru serviciile îndeplinite cu cinste și onestitate ca pompieri voluntari, timp de 40 de ani — *diploma de recunoaștere* (s.n.), iar lui Töpfer Johann s-a predat *crucea orășenească de merit* (s.n.), pentru 25 de ani îndepliniți în corpul pompierilor voluntari“¹⁸.

Anul următor, într-un memoriu adoptat în ședința Delegației permanente a Consiliului orășenesc, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la înființarea Corpului pompierilor voluntari. erau propuși pentru decorare un număr de 9 membri și comandantul corpului, Carol Csallner. Memoriul sublinia că : „În decursul acestor ani această Reuniune ținând locul unui corp de pompieri salarizați, s-a făcut cu ajutorul membrilor cei voluntari serviciul de prevenire și stingere a incendiilor în acest oraș, în mod gratuit, cu un zel și sentiment de caritate, care a avut ca urmare întotdeauna recunoștința orașului Bistrița. Orașul Bistrița a contribuit materialicește în favorul acestei reuniuni, punându-i la dispoziție și procurând materialele necesare, precum și aparatele cele mai moderne de stins focul, iar personalul compus din membrii voluntari ai reuniunii a făcut serviciul gratuit. Primăria orașului Bistrița, luând în considerare activitatea depusă de membrii acestei reuniuni, în numele locuitorilor acestui oraș, voiește a exprima mulțumi-rile și recunoștința ce le datorează, intervenind forurilor competențe pentru decorarea comandantului pompierilor, precum și a unor membri mai în vârstă, care de mai mulți ani făcându-și datoria și totdeauna nelipsiți de la postul lor, sunt membri activi. Reuniunea a prosperat și s-a dezvoltat uluitor, astfel că *azi poate rivaliza. în ce privește disciplina, price-perea și materialele ce posedă cu ori și care organizație profesională de această natură din țările occidentale ale Europei* (s.n.)¹⁹.

Aprecierile aveau acoperire în fapte. În 1926, într-un memoriu adresat primăriei orașului, comandantul Corpului pompierilor voluntari argumenta cumpărarea unei mașini noi de stins incendii și ruga intervenția pentru deschiderea unui credit de 1 000 000 de lei, garantat de primăria orașului. Argumentele din memoriu arătau : „Deoarece s-au realizat mai cu seamă pe terenul stingerii focului atare îmbunătățiri și rezultate, și s-au făcut unelte care garantează o apărare mare și rapidă contra incendiilor, între acestea sunt mai cu seamă, unelte cu motor pe benzină și electromobile, a căror parte tehnică este excelentă. Din aceste motive a hotărât corpul pompierilor voluntari de a procura și a pune în serviciu o tulumă automobilă cu motor pe benzină, care ar da cel puțin 800—1000 l de apă pe minut și cu circa 700 m de furtun de prima calitate și cu toate uneltele necesare de urcat, salvat și dărâmat.

Luând în considerație valoarea economică eminentă și considerând că prin folosirea unei astfel de unelte universală ar rezolva o mai mare siguranță pentru locuitorii orașului, și considerând că, chiar în cazurile cele mai urgente și de intervenție, lipsesc cai pentru unelte, rugăm cu onoare să binevoiți a aproba rugarea noastră făcută în interesul averii personale“²⁰.

În ședința Consiliului orășenesc din 9 ianuarie 1926, se arăta : „Orașul aprobă cumpărarea unei tulumbe-automobil de la firma Fr. Keneuter din Viena, cu prețul de lei : 1 400 000, din partea Corpului pompierilor voluntari, cu condiția ca acest corp să strângă 400 000 lei, iar restul de 1 000 000 lei să fie făcut împrumut, garantat de primăria orașului“²¹.

Anul următor, comandantul pompierilor voluntari a cumpărat o pompă de automobil. de la uzinele Fiat, cu suma de 480 000 lei. Aceasta avea ca și accesorii : furtunuri de presiune, legături, țevi de oțel, dăpănătoare, rezervor de apă, cutii de medicamente. lanturi de iarnă, scări, târgi. Suma de 400 000 lei a fost strânsă de Corpul pompierilor voluntari, iar restul de 260 000 lei, pentru acoperirea de-

¹⁸ *Ibidem*, registrul nr. 73/1926, p. 19.

¹⁹ *Ibidem*, dos. 2/1931.

²⁰ *Ibidem*, dos. 39/1927.

²¹ *Ibidem*.

ficitului, a fost alocată de primărie din fondul de credite suplimentare extraordinare²².

Pe lângă dotarea materială, Corpul pompierilor voluntari avea și o bună organizare internă și disciplină. Astfel, în 1927, era organizat astfel: a) *Comitetul pompierilor voluntari*, format din: căpitan, locțiitor, secretar, casier, paznic, adjutant și comandantul muzicii; adjutant și locțiitorul comandantului; 2 comandanți de cete (corpuri); 2 comandanți de pompe; 3 comandanți de coloană; 3 locțiitori ai acestora; un sanitar și locțiitor la coloana I; 2 dinjori de muzică; b) *purătorul drapelului*; c) *membrii de onoare* (16); d) *comandanții onorifici* (7); e) *comandanți onorifici de pluton* (4); f) *gradații din trecut, gornistul și toboșarul*; g) *pompieri activi*: grupa I: cățărători (servanți la scări — 19); grupa II — udători (la pompele de apă — 14); grupa III — grupa udătorilor (la furtunile de apă — 29); grupa muzicanților — 13²³.

Eficiența Corpului pompierilor voluntari s-a dovedit a fi remarcabilă, chiar și la distanțe mari de oraș. Una din intervențiile majore și urmată de succes a avut loc la data de *21 aprilie 1927* (s.n.), pentru localizarea și stingerea incendiului de la Năsăud. Acțiunea, conform presei timpului, a decurs în modul următor: „Incendiul s-a declanșat la o brutărie, situată în Piața Mare, în unul din imobilele care formează proprietatea Băncii Aurora. Neputând fi stins imediat, focul s-a lătit cu o iuțeață uimitoare asupra diferitelor clădiri economice din jurul brutăriei incendiate, ba mai mult, *șindrile* (material lemnos pentru acoperișuri) incendiate au fost aruncate de un vânt puternic la distanțe de sute de metri. Incendiată în felul acesta, a început în câteva clipe după declanșarea incendiului, să ardă și biserica reformată, deși era situată la o distanță de câteva sute de metri de locul incendiului. De la biserica reformată, focul alimentat de un vânt puternic, s-a lătit asupra mai multor clădiri situate în apropierea acestei biserici (...).

Vântul bătând furios flăcările, face ca pericolul incendierii să fie general. Trebuie iesc ajutoare din afară. Sosește la fața locului compania pompierilor voluntari din Cepari și Dumitra, care întreprind prima acțiune de localizare.

Adevărata acțiune de localizare începe însă o dată cu sosirea pompierilor voluntari din orașul Bistrița (s.n.), în frunte cu destoinicul lor comandant, dl. Carol Csallner, care dirijează întreaga acțiune întreprinsă pentru localizarea incendiului din jurul primăriei și preturii. În urma mijloacelor și căilor de comunicație necorespunzătoare, ajutoarele de pompieri din Bistrița n-au putut sosi la locul incendiului decât la ora 9 seara, când clădirile situate în Piața Mare ardeau de-a binelea, expunând unui real pericol de incendiere, atât clădirea primăriei, cât și celelalte clădiri, care erau deja incendiate la sosirea pompierilor din Bistrița.

Acțiunea de localizare însă întâmpina greutăți enorme din cauza lipsei de apă. Totuși, grație muncii titanice depuse de pompierii din Bistrița, secondați de cei din Năsăud, Cepari, Dumitra, precum și în urma ajutoarelor date de detașamente de soldați, acțiunea de localizare a înaintat în așa măsură, încât clădirile primăriei și preturii au fost puse în afară de pericol. Pompieri, soldați și locuitori au luptat toată noaptea cu un adevărat eroism, până înspre dimineată au putut înlătura orice pericol de răspândire a incendiului. Din nenorocire, s-a putut salva însă foarte puțin, astfel că pagubele suferite sunt incalculabile. Au ars 7 case cu etaj, 41 case cu parter, 26 grajduri, 21 lemnării și alte edificii economice, 9 magazine și 3 prăvălii. Au rămas 116 familii fără nici un adăpost. Unde se găseau numai ieri edificii mărețe, clădiri impunătoare, gospodării bine întemeiate, a rămas un câmp de ruine²⁴.

Pentru buna pregătire a Corpului pompierilor voluntari, alături de subvenții din partea primăriei, se plătea o dotație (contribuție) trimestrială din partea orașului, care varia, în funcție de venituri;

²² *Ibidem*, dos. 39/1927; „*Protocoale...*“, reg. nr. 75/1927, p. 106.

²³ Carl Csallner, *Festschrifts...*, p. 118—119.

²⁴ „*Dezastrul de la Năsăud*“, în „*Gazeta Bistriței*“, ediție specială, 1927, anul VII, nr. 9, p. 1 (23 aprilie 1927).

de exemplu, în anul 1925, de la 10 000 lei pe trimestru, s-a ajuns la 25 000 lei în trimestrul III²⁵.

Bugetul Corpului pompierilor voluntari, alocat de primărie și verificat la sfârșitul fiecărui exercițiu bugetar, reflecta interesul și preocuparea pentru utilitatea și activitatea acestei instituții; astfel, în anul 1923 a fost de: 36 953 lei; în 1924 de: 91 053 lei; în 1925 de: 101 599 lei; în 1926 de: 127 560 lei; în 1927 de: 150 727 lei; în 1928 de: 167 151 lei; în 1929 de: 213 063 lei; în 1930 de: 212 185 lei; în 1935 de 93 315 lei²⁶.

În anul 1931, în ședința Consiliului orașenesc, cu nr. 53, s-a înregistrat răspunsul comandantului Corpului pompierilor voluntari față de cerința de reorganizare a activității acestuia. Se arăta că: „Corpul pompierilor voluntari este înregistrat la Tribunalul județului Năsăud, în registrul special de asociații-persoane juridice, sub nr. 21/1925, deci existența sa este legală. Modificarea se baza pe Ordinul nr. 10 963 C din 26 septembrie 1930, emis de Ministerul de Interne, Direcția Administrației Generale și Locale, în care se arată: „pentru a se putea și în viitor atinge în mod util scopul social și nobil pentru care corpurile de pompieri voluntari sunt înființate, și în vederea unei bune conlucrări cu populația civilă la stingerăa incendiilor, se dispune ca în zonele unde populația românească este peste 80% din total, instrucția se va face în limba română, și, în auxiliar, în limba naționalităților conlocuitoare; iar unde populația minoritară este în majoritate, se va folosi limba maternă și, în paralel, limba oficială a statului”. Răspunsul comandantului Corpului pompierilor voluntari bistrițeni sublinia că: „se observă în general că organizarea corpului nostru

de pompieri voluntari corespunde în toate privințele cerințelor de azi, și, se poate zice că corpul acesta este unul din cele mai bune din toată țara, și recunoscut în fața autorităților”²⁷.

În cursul anului 1937, în oraș s-au pus bazele organizării pompierilor profesioniști, încadrați în unități militare. Primăria orașului Bistrița anunța că: „va ține licitație în data de 2 iulie 1937, orele 10, pentru procurarea de benzină, ulei și unsoare necesară serviciului de pompieri militari, pe exercițiul 1937/1938”²⁸.

O dată cu înființarea serviciului de pompieri militari, activitatea Corpului pompierilor voluntari se va diminua; asociația va mai exista din punct de vedere juridic până în 1942, când va fi dizolvată²⁹.

De la înființare și până la instalarea pompierilor militari, pompierii voluntari bistrițeni au avut următorii comandanți: 1) Johann Siegler (1877—1878); 2) G. O. Kisch (1878—1879); 3) A. Schloter (1879—1884); 4) K. Schuster (1884—1889); 5) F. Clemens (1889); 6) Vincențiu Lazăr (1889—1892); 7) G. Hüttinger (1892—1901); 8) Carol Csallner (1901—1937). Acesta din urmă, în decurs de aproape patru decenii a condus Corpul pompierilor voluntari în modul cel mai merituos, lucrând nu numai în orașul Bistrița, dar organizând pompieri în întreg județul, afiliind aceste societăți celei din Bistrița³⁰.

Se încheia astfel activitatea unei asociații, pe parcursul a șase decenii, care a avut ca deviză respectul pentru aproape și semenii, iar ca mod de acțiune: vioi, vesel, liber, curios și prompt în intervenții.

²⁷ *Ibidem*, dos. 2/1931; „Protocoale...”, reg. nr. 79/1931, p. 51.

²⁸ „Săptămâna”, Bistrița, 1937, nr. 318, p. 2.

²⁹ A.N.B., dos. 23/1942.

³⁰ Emil Csallner. *Denkwürdigkeiten...*, p. 128.

²⁵ A.N.B., fond: „Primăria...”, dos. 2/1931.

²⁶ *Ibidem*, dos. 5/1935.

DIE FREIWILLIGE FEUERWEHRGESELLSCHAFT DER STADT
BISTRITZ (1877—1942)

Zusammenfassung

Unter dem Wahlspruch „GOTT ZUR EHRE, DEM NÄCHSTEN ZUR WEHR“ war das Leitthema in dem die Feuerwerhleute ihr Werk in Erfüllung gebracht haben, die sich unter den Jahren 1877—1942, in der freiwilligen Feuerwehrgesellschaft gebildet haben.

Die gebilligten Verordnungen der Statute am 25 Februar 1877 bestimmten die Organisation, den Zweck die Tätigkeitsmittel der Gesellschaft.

Im Laufe ihrer Existenz machte sie sich nachdrücklich im sozialökonomischen Leben der Stadt durch spezifische Vorbereitungen für die Vorbeugung und Brandtauslöschungen sowohl im der Stadtreichweite als auch in der angrenzenden Ortschaften bekannt.

Unter dem Wahlspruch „FRESCH, FRÖLICH, FROMM UND FREI“ werden Geschichteseiten der Stadtgesellschaft, eine der vertretendsten für die Stadt Bistritz, wiederhergestellt.